

na het gebruik ervan aanleiding heeft gegeven tot een zeer ernstige nitriet-vergiftiging, ofschoon de genuttigde hoeveelheid niet meer dan ongeveer 200 mg. nitris natrix bevatte.

T. E. OSMOND. *Complement fixation in gonorrhoea: a series of 1000 tests.*

G. T. HERBERT. *Basal fibrosis in children.* — De basale, chronische, interstitiële, fibreuze, niet-tuberculeuze pneumonie, die bij kinderen vaak als rest van een broncho-pneumonie overblijft, is gekenmerkt door een minder sterke Röntgen-schaduw dan een dergelijke, maar dan tuberculeuze, fibreuze afwijking pleegt te geven.

G. DE. RUDOLF. *The systemic use of POISSON'S formule.* — Wordt uitvoerig gerefereerd.

E. F. SKINNER. *A case of infantile acute endocarditis.* — Een doodelijk verlopen, eerst bij de lijkopening herkende, acute endocarditis bij een zuigeling van 4 maanden met een uitgebreid eczeem.

WESLY.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Nieuwere inzichten in de voedingsleer van mensch en dier
door JACQ. TIMMERMANS, Landbouwkundig ingenieur, Rijks-
veeteeltconsulent voor Limburg. M. WATERREUS, Roer-
mond 1922 Prijs 60 cent.

Het doel van den schrijver van dit vlot geschreven overzicht is voornamelijk den vee fokker, in het bijzonder den fokker van klein vee, in kennis te brengen met enkele der nieuwste ontdekkingen der voedingsleer en hem er opmerkzaam op te maken, dat het voor zijn bedrijf nuttig is rekening er mede te houden.

Het zou schoolmeesterachtig zijn iemand, die eerlijk verklaart, dat hij op het gebied der voedingsleer zoo goed als geen proeven heeft genomen en vrijwel enkel met „onderzoekingsstoestellen” als „geschriften, papier en pen” heeft gewerkt, te verwijten, dat zijn overzicht niet in alle opzichten juist is. Het zal trouwens den geitenfokker koud laten, of de eer van de ontdekking van de digestieve splitsing der eiwitstoffen in aminozuren aan ABDERHALDEN toekomt en of de naam van VOIT wel te pas komt bij de kwestie van de biologische voedingswaarde der onderscheidene proteïnen. Wel is het uit een practisch oogpunt nodig den schrijver op te merken, dat hij zich in de voedingswaarde van caseïne vergist. Caseïne behoort, zooals uit haar chemische samenstelling blijkt en door duizend-en-één proefnemingen is bevestigd geworden, wel degelijk tot de „volledige” eiwitstoffen, waarop een dier uitstekend gedijt.

Ook vindt Ref. het jammer, dat de schrijver meedoet aan de verbreiding van het gebruik van een woord als „edelstoffen” om de vitamines aan te duiden. Onze goede moedertaal is waarlijk al erg genoeg door germanismen ontsierd.

In aanmerking nemende, dat de schrijver zich zelf als dilettant bekend, moet men overigens toegeven, dat hij zich op verdienstelijke wijze van zijn taak, heeft gekweten.

De vrees is gewettigd, dat het den „kleinen luyden”, voor wie het geschrift voornamelijk bestemd is, de fokkers van varkens,

geiten en ander klein vee, wel eens zal duizelen, als zij zich pardoos voor begrippen als stikstofuitscheiding geplaatst zien, doch als zij zich maar eenvoudig houden aan de practische wenken, die het geschrift hun geeft, dan zullen zij ongetwijfeld er mede gebaat zijn.

VAN LEERSUM.

Diagnostik und Therapie der Knochen- und Gelenktuberculose mit besonderer Berücksichtigung der Theorie und Praxis der Sonnenbehandlung von Dr. med. EUGEN KISCH, Privat-docent der Chirurgie. Leipzig. Verlag von F. C. W. VOGEL. 1921.

Het begrip begint meer en meer door te dringen, dat de chirurgische tuberculose een algemeene ziekte is en dat de behandeling van dit grondbeginsel dient uit te gaan. Werd dit in Frankrijk, onder den invloed der voortreffelijke resultaten te Berck-sur-mer en elders *aan zee* verkregen, reeds vóór lang ingezien, in Duitschland is het inzicht voornamelijk te danken aan den arbeid van BERNHARDT en van ROLLIER op het gebied der zonlichtbehandeling. Het was te verwachten, dat in de kliniek van BIER, die reeds zoo lang de conservatieve behandeling bepleit heeft, de nieuwe behandelingswijze groote belangstelling zou wekken; BIER kreeg de beschikking over een kliniek van 250 bedden voor chirurgische tuberculose in Hohenlychen, het bekende sanatoriumdorp in het Noord-Duitsche meerengebied en deze kliniek werd het arbeidsveld, waar zijn leerling KISCH onder invoering van veel nieuws de behandeling der chirurgische tuberculose leidt. De uitkomsten der te Hohenlychen toegepaste behandelingswijze zijn in het hier aangekondigde boek neergelegd.

Over de theorie der werking van het zonlicht huldigt KISCH andere opvattingen, dan de meest gangbare. Niet de ultraviolette stralen, zijn volgens hem het geneeskrachtig werkzame in het licht, doch de warmtestralen. Door deze zou ook het pigment ontstaan, dat wordt opgevat als verdedigingsmiddel tegen de warmtestralen. Het directe gevolg van de warmtewerking is actieve hyperaemie, niet alleen oppervlakkig, doch ook in de diepere deelen. Hiermede is aansluiting verkregen aan de bekende opvattingen van BIER over hyperaemie als geneesmiddel. Als surrogaat voor het zonlicht, als de zon in gebreke blijft, worden, door KISCH zelf ontworpen, lampen gebruikt, die hoofdzakelijk warmte uitstralen. Overigens vormen openlucht-behandeling, zonnebaden, stuwing gecombineerd met toediening van joodkali de grondslagen der behandeling. Gipsverbanden worden veroordeeld, daar zij tot verstijving der gewrichten leiden. Men streeft steeds naar genezing met bewegelijke gewrichten, die in de meeste gevallen ook is te verkrijgen. Daarom wordt afgezien van langdurige immobilisatie. Integendeel, zooveel mogelijk worden actieve en passieve bewegingen gemaakt. Door rekverbanden worden de gewrichten in goeden stand gebracht. Bij spondylitis vervangt KISCH het gipsorset of het gipsbed door een hard reclinatie-kussen, waarop de patiënten op handige en eenvoudige wijze worden vastgegespt.